

УДК 378. 013.83

DOI: 10.31652/2412-1142-2020-56-185-191

Баніт Ольга Василівна

доктор педагогічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київ, Україна

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

olgabanit@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ АНДРАГОГА

Анотація. Виокремлено й проаналізовано структурні компоненти інформаційної компетентності андрагога корпоративного навчального центру: когнітивно-змістовий, операційно-діяльнісний, ціннісно-мотиваційний і рефлексивно-оцінний. Когнітивно-змістовий компонент передбачає наявність відповідних знань, тобто інформаційну грамотність, яка зазвичай розуміється як оволодіння інформаційними технологіями і їхнє грамотне використання для вирішення окремих типових завдань, що постають у професійній діяльності. Він відображає процеси переробки інформації на основі мікрокогнітивних актів, а саме: аналіз, формалізація, порівняння, узагальнення, синтез з наявними базами знань. Операційно-діяльнісний компонент розглядається як здатність андрагога активно використовувати професійно орієнтовані інформаційні технології у своїй діяльності та суміжних сферах з метою розвитку системного професійного мислення. Ціннісно-мотиваційний компонент передбачає входження андрагога у світ корпоративних цінностей, розширення кола особистісних і професійно важливих контактів, формування гуманістичної цінності інформаційної культури. Рефлексивно-оцінний компонент дозволяє андрагогу критично ставитися до потоку інформації, забезпечує контроль за процесом інформаційної діяльності з аналізом одержаних результатів і оцінкою як самого процесу, так і адекватності вибраних засобів і методів цілям і нормам, прийнятим у корпоративному середовищі.

Сформульовано визначення інформаційної компетентності андрагога корпоративного навчального центру як інтегративно-функціональну якість особистості, що базується на динамічній комбінації знань (інформаційна грамотність), умінь і навичок (інформаційна діяльність) у поєднанні з ціннісним ставленням (інформаційна культура), що дозволяє на основі отриманого досвіду ефективного вирішувати соціально значущі завдання, які виникають в професійній діяльності та повсякденному житті.

Ключові слова: інформаційна компетентність; андрагог; корпоративний навчальний центр.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві інформація перетворюється на глобальний стратегічний ресурс розвитку організації. Відповідно, пред'являються підвищені вимоги до якості підготовки фахівців, які вирішують професійні завдання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Вони повинні не тільки сприймати, зберігати й відтворювати інформацію, а й продукувати нову, обробляти інформаційні потоки та ефективно управляти ними.

Підготовка та неперервне навчанням таких фахівців проводиться переважно в корпоративних навчальних центрах, кількість яких зростає з кожним роком [1]. Викладачів, тренерів, консультантів, наставників та інших представників педагогічного персоналу, які працюють у цих корпоративних центрах (тобто у сфері корпоративної освіти) можна віднести до когорт андрагогів. Андрагогами називають фахівців з організації процесу навчання дорослих, цілеспрямованого поетапного керівництва й супроводу дорослих учнів/слухачів у процесі набуття ними знань, умінь, навичок; створення простору для їхньої самостійної діяльності, допомоги у визначенні їхніх освітніх потреб. Іншими словами – це помічники, «поводирі» дорослого учня у процесі його навчання [2, с. 205]. Поняття «андрагог» тільки

вступає на арену професій і є ще малопоширеним як у науковому середовищі, так і в практиці організації освітнього процесу. У 2019 році професію «андрагог» внесено до Класифікатора професій ДК 003:2010У [3].

Андрогогам доводиться багато спілкуватися з людьми, давати нові знання, формувати нові компетентності. Зрозуміло, що вони повинні вчитися безперервно для того, щоб постійно поповнювати власний багаж знань, підвищувати свій професійний рівень. Серед низки складових професіоналізації андрогога інформаційна компетентність є однією з найбільш значущих, оскільки інформація стає основним засобом реалізації міжособистісних взаємостосунків. Крім того, інформація лежить в основі інформаційних технологій, що визначають зміст, масштаби й темпи розвитку інших технологій. Отже, інформатизація – це процес безперервний, пов'язаний з науково-технічним прогресом, і швидкість його прямо корелює зі швидкістю розвитку технологій. Його завершення не передбачається, відтак актуальність і важливість інформаційної компетентності зростає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що за останні кілька десятків років опубліковано багато праць, присвячених інформаційній компетентності. Сучасні погляди на формування й розвиток інформаційної компетентності фахівців висвітлені в працях С. Балакірової, О. Барановської, В. Бикова, М. Голованя, П. Клімушина, Р. Павлюка, Т. Сіткаря, Ю. Туранова та ін. Зокрема, сутність та зміст цього поняття розкривають Л. Астахова, Н. Баловсяк, І. Власюк, О. Зайцева, М. Жалдак, А. Хуторський та ін. Формування й розвиток інформаційної компетентності та її структурні компоненти досліджують Т. Бабенко, М. Богачик, О. Бойцова, І. Кисла, О. Мерзлякова, О. Спірін, І. Титаренко, та ін. Багато вчених, аналізуючи поняття інформаційної компетентності, представляють її як складову інформаційної або загальної культури особистості (О. Значенко, С. Сисоева, А. Степаненко, А. Столяревська, О. Шиман, та ін.).

Необхідно зазначити, що в більшості праць інформаційну компетентність розглядають переважно в розрізі середньої та вищої освіти, тобто навчальної діяльності учнів, студентів, педагогічних і науково-педагогічних працівників або майбутньої професійної діяльності різних фахівців (інженерів, економістів тощо). Натомість питання розвитку інформаційної компетентності педагогічного персоналу сфери корпоративної освіти залишається малодослідженим.

Метою статті є аналіз компонентів інформаційної компетентності андрогога корпоративного навчального центру і виявлення взаємозв'язків їхнього змісту з інформаційною грамотністю та інформаційною культурою.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Використання в освітньому середовищі інформаційних технологій та сучасних технічних засобів встановлює нові принципи навчання й приводить до нового розуміння дидактичного процесу. У сфері корпоративної освіти інформаційні технології є потужним інструментом підвищення ефективності виробництва й конкурентоспроможності компаній. Інформаційні технології відіграють провідну роль у розвитку інновацій, стимулюють навчальну активність, тим самим сприяючи підвищенню продуктивності праці й рівня життя співробітників [4, с. 357].

Якщо розглядати інформаційну компетентність андрогога корпоративного навчального центру як структурний компонент його професіоналізації, то вона повинна охоплювати, по-перше, сукупність професійних та спеціальних знань, навичок, ділових і особистісних якостей, що дозволяють успішно вести освітню діяльність у суспільстві знань, по-друге, набір вимог компанії стосовно поведінки працівників (і самого андрогога), що відображає стратегічні інтереси, цінності бренду, норми корпоративної культури. Відтак інформаційна компетентність

андрагога визначається, з одного боку, парадигмою інформаційного суспільства, що передбачає неперервний розвиток інформаційної грамотності, а з іншого боку, структурою діяльності компанії та її корпоративною культурою, що вимагає розвитку інформаційної культури. З огляду на це, компоненти, зміст і структура інформаційної компетентності андрагога взаємопов'язані з інформаційною грамотністю та інформаційною культурою. Складність цього процесу і самого явища вимагає теоретичного осмислення структурних складових інформаційної компетентності андрагога та їх сутнісної характеристики.

Аналіз наукових публікацій показує, що дослідники виокремлюють різний набір компонентів інформаційної компетентності:

- когнітивний, ціннісно-мотиваційний, комунікативний, рефлексивний, технологічний [5];
- мотиваційно-ціннісний, когнітивний, дієво-практичний [6];
- когнітивний, операційно-змістовний; комунікативний, ціннісно-рефлексивний [7];
- інформаційний, комп'ютерно-технологічний, процесуально-діяльнісний [8].
- аксіологічний, мотиваційно-вольовий, інформаційно-змістовний, інформаційно-операційний [9].

Як бачимо, більшість з них повторюються в різних варіаціях. Дещо іншу термінологію використовують Ф. Рассказов і Є. Мітющенко: гносеологічний, праксіологічний, аксіологічний компоненти [10]. Однак ці терміни передають ті ж самі процеси. Гносеологічний компонент, як і когнітивний, характеризує знанневу складову інформаційної компетентності й охоплює всі знання, необхідні й достатні для орієнтування в сучасному інформаційному просторі. Практиологічний, компонент, як і діяльнісний, окреслює спеціальні уміння й навички, необхідні для швидкого сприйняття та опрацювання великих об'ємів інформації та ефективного використання її у практичній діяльності. Аксіологічний компонент детермінує мотиваційно-ціннісну складову інформаційної компетентності, зокрема, бажання розібратися в тенденціях розвитку інформаційного суспільства та досконало опанувати інформаційну грамотність, мотивацію до використання інформаційних технологій у педагогічній діяльності, дотримання прав і норм у цій сфері тощо.

У контексті нашого дослідження для розвитку інформаційної компетентності андрагога корпоративного навчального центру вагомими є когнітивно-змістовий, операційно-діяльнісний, ціннісно-мотиваційний і рефлексивно-оцінний компоненти.

Когнітивно-змістовий компонент передбачає передусім наявність відповідних знань, тобто інформаційну грамотність, яка зазвичай розуміється як опанування інформаційними технологіями і їх грамотне використання для вирішення окремих типових завдань, що постають у професійній діяльності. Інформаційна грамотність, у свою чергу, базується на комп'ютерній грамотності (але не обмежується тільки цим). У вузькому значенні комп'ютерна грамотність зводиться до трьох основних аспектів: володіння базовою системою знань про ІКТ, знання норм і правил роботи з інформацією, правових аспектів, розуміння принципів роботи сучасних програмних засобів; володіння необхідними технологіями реалізації інформаційних процесів; сформованість операційних навичок пошуку, сприймання, переробки, кодування, введення, обробки, трансляції, презентації даних.

У широкому – до психолого-педагогічних та організаційно-методичних умінь ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі й уміння вдосконалювати свої знання й досвід за допомогою цих технологій. У професійній діяльності андрагога корпоративного навчального центру цей компонент розкривається через фактологічно-аналітичні знання й розуміння основних інформаційних процесів і закономірностей, особливостей сучасного інформаційного середовища і інформаційних потоків у педагогічній діяльності; технологій використання інформації у пізнавальних і дидактичних цілях, предметно-специфічні вміння й навички розумової і «ручної» діяльності у сфері вирішення соціально-професійних завдань, методологічне комплексне системне бачення

проблем у сфері комп'ютерних технологій і шляхів їх вирішення.

Загалом, як підсумовує І. Когут, когнітивно-змістовий компонент відображає процеси переробки інформації на основі мікрокогнітивних актів, а саме: її аналіз, синтез, порівняння, формалізація, узагальнення, зберігання та відновлення в довгостроковій пам'яті; генерування й використання нової інформації, її взаємодія з наявними базами знань, розроблення варіантів прогнозування наслідків реалізації рішення проблемних ситуацій на основі інформаційних потоків [5, с. 253].

Будь-яка компетентність передбачає діяльнісну спрямованість. Інформаційна в цьому сенсі не є винятком. Таким чином, когнітивно-змістовий компонент інформаційної компетентності тісно пов'язаний з *операційно-діяльнісним*, що передбачає досвід роботи з інформацією для досягнення навчально-пізнавальних, педагогічних і дослідницьких цілей. Логічно припустити, що інформаційна компетентність андрагога корпоративного навчального центру формується й проявляється в діяльності, пов'язаній з інформацією та інформаційними процесами. Таку діяльність прийнято називати інформаційною. Інформаційна діяльність є узагальнюючим поняттям для пізнавальної, комунікативної й технологічної діяльності.

Пізнавальний аспект інформаційної діяльності вимагає створення такого інформаційно-освітнього середовища, яке з погляду оптимізації навчально процесу стимулює пізнавальні інтереси. Активізація пізнавальних інтересів сприяє підвищенню питомої ваги як самостійної так і групової роботи, відкриваючи значні можливості для диференціації змісту навчання.

Комунікативний аспект відображає, з одного боку, знання, розуміння, застосування мов та інших видів знакових систем і технічних засобів комунікації для отримання, фіксації, зберігання, обробки інформації, роботи з доступними носіями й сховищами, з іншого боку, досвід інформаційного обміну, тобто передачі інформації від однієї людини до іншої за допомогою різноманітних форм і способів спілкування (вербальних, невербальних). Крім того, цей аспект передбачає принципи й правила поведінки в інформаційних і комунікативних системах, уміння вибирати для вирішення певного завдання оптимальну в даних умовах інформаційну технологію й ефективно її застосовувати.

Технологічний аспект відображає розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв, призначених для автоматизованого пошуку та обробки інформації; знання відмінностей автоматизованого та автоматичного виконання інформаційних процесів; уміння класифікувати завдання за типами з подальшим вибором певного технічного засобу залежно від його основних характеристик; знання особливостей засобів інформаційних технологій з пошуку, переробки та зберігання інформації; розуміння суті технологічного підходу до реалізації діяльності; технологічні навички та вміння роботи з інформаційними потоками, зокрема, за допомогою засобів інформаційних технологій, тобто виявлення, створення й прогнозування можливих технологічних етапів з переробки інформаційних потоків [5, с. 254].

Загалом операційно-діяльнісний компонент інформаційної компетентності у сфері корпоративної освіти повинен розглядатися як здатність андрагога активно використовувати професійно орієнтовані інформаційні технології у своїй діяльності та суміжних сферах з метою розвитку системного професійного мислення, що дозволяє вирішувати завдання професійної діяльності алгоритмічно, підходити до аналізу й вирішення поставлених проблем комплексно, системно.

Стосовно інформаційної компетентності андрагога корпоративного навчального центру недостатньо говорити тільки про інформаційну грамотність та інформаційну діяльність. Теоретики й практики наголошують, що інформаційна компетентність крім системи знань і умінь у сфері інформаційних технологій охоплює також сукупність ціннісних орієнтацій. У цьому сенсі *мотиваційно-ціннісний компонент* інформаційної компетентності виявляється через усвідомлення цінностей пізнавальної діяльності, виділення професійної мети, її узгодженості з іншими важливими життєвими цілями.

На професійному рівні завдяки корпоративним цінностям, які поділяє андрагог, відбувається виокремлення істотних доміант його діяльності, формуються цілі, що відповідають місії та корпоративній культурі компанії, з'являються підстави для тих або інших технологічних переваг. Інформація – це явище, пов'язане з енергетичними обмінними процесами. Її наявність і рух є необхідною умовою повноцінного, здорового функціонування й розвитку компанії. Володіння новітніми технологіями, розуміння широти й обсягу інформаційного поля, доступного за допомогою сучасних інформаційних технологій, розуміння сенсу їх використання, демонстрація досвіду їх застосування підвищує рівень професійної успішності андрагога, дозволяє йому концентрувати навколо себе необхідні ресурси для здійснення професійних цілей і завдань.

На особистісному рівні ціннісно-мотиваційний компонент характеризує ступінь мотиваційних спонукань андрагога, що впливають на його ставлення до професійної діяльності та до життя в цілому. Усвідомлення потреби в самозміні, готовність до самоосвіти в поєднанні з концентрацією необхідної для цього енергії створює передумови особистісного зростання й професійного розвитку.

Загалом ціннісно-мотиваційний компонент у світлі активного розвитку інформаційних і комунікаційних технологій передбачає створення умов, що сприяють входженню андрагога у світ цінностей, надають допомогу при виборі важливих ціннісних орієнтацій і дозволяють збагачувати свій внутрішній світ, розширювати коло особистісних і професійно важливих контактів, формують гуманістичні цінності інформаційної культури (цінність особистості суб'єкта інформації, творчості, спілкування, знань, істини, діалогу та ін.).

Пізнання людиною навколишнього світу й самого себе інтенсифікується за допомогою інформаційних засобів і новітніх технологій. У цьому контексті *рефлексивно-оцінний компонент* дозволяє андрагогу вибірково, критично ставитися до потоку інформації, що поступає, виокремлювати в ньому найважливіше, відкидати непотрібне, певним чином упорядковуючи простір самосвідомості. Він пов'язаний також з відповідальним відношенням до інформації з урахуванням правових і етичних аспектів її розповсюдження; забезпеченням контролю за процесом інформаційної діяльності, з аналізом одержаних результатів, з відстежуванням і оцінкою як самого процесу, так і адекватності вибраних засобів і методів цілям та нормам, прийнятим у корпоративному середовищі.

Цей компонент спрямований на підтримку рівноваги у системі інформаційної діяльності й досягнення гармонії її внутрішніх і зовнішніх проявів. Успішність його реалізації знаходить своє віддзеркалення в оптимальності способів діяльності, гуманізації взаємин її учасників, розширенні її методологічного фундаменту. В цьому випадку рефлексивно-оцінний компонент переходить у ціннісно-мотиваційний, замикаючи тим самим круг герменевтики нашого дослідження.

Як бачимо, всі компоненти інформаційної компетентності взаємозв'язані й взаємообумовлені. Проведений аналіз їхнього змісту дає можливість сформулювати визначення інформаційної компетентності андрагога корпоративного навчального центру як інтегративно-функціональну якість особистості, що базується на динамічній комбінації знань (інформаційна грамотність), умінь і навичок (інформаційна діяльність) у поєднанні з ціннісним ставленням (інформаційна культура), що дозволяє на основі отриманого досвіду ефективно вирішувати соціально значущі завдання, які виникають в професійної діяльності та повсякденному житті.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведений вище аналіз дає змогу зробити висновок, що умови суспільного життя й трудової діяльності у сфері корпоративної освіти зумовлюють низку вимог до особистих та

професійних якостей, серед яких надзвичайно важливою є інформаційна компетентність. Розвиток інформаційної компетентності андрагога, який працює в корпоративних навчальних центрах (університетах, академіях тощо) є тривалим процесом постійного удосконалення одних умінь та появи нових. Цей процес протікає в умовах інтеграції інформаційної та професійної сфер діяльності, трансформації інформаційної поведінки андрагога у сферу його життєдіяльності.

У перспективі варто звернути увагу на нові компетентності, які називають *digital skills*. Вони стають необхідними всім для життя в новій реальності. Якщо до цього часу ми жили й працювали в реальній дійсності, тобто взаємодіяли з фізичними об'єктами, то з появою цифрової реальності і, по суті, цифрових двійників, вимоги до професійної діяльності будуть кардинально змінюватися. Ці нові компетентності поки ще не досліджені. Відтак виникає багато суперечок, дискусій і цікавих думок з цього приводу, але ніхто не сумнівається в тому, що вони будуть потрібні й відрізнятяться від того, що ми знаємо і вміємо зараз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баніт О. В. Професійне навчання персоналу в умовах корпоративних навчальних центрів. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей. 2018. С. 508-515.
2. Лу'янова Л. Б. Підготовка педагогічного персоналу для роботи з дорослими: теоретичний і методичний аспекти: монографія. Київ: ІПОД НАПН України. 2016.
3. Наказ Міністерства економічного розвитку «Про затвердження Зміни № 8 до національного класифікатора ДК 003:2010» від 15.02.2019 р. № 259. URL: https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/zminy_8.pdf (04.09.2020).
4. Орлова Н. С., Мохова, Ю. Л. Впровадження інформаційних технологій в систему корпоративного управління. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2017. № 3. С. 355-365.
5. Когут І. Інформаційна компетентність як структурний компонент професійно-педагогічної комунікативної компетентності педагога в сучасному освітньому просторі. Освітологічний дискурс. 2018. № 3-4 (22-23). С. 246-258.
6. Лантух Н. И. Педагогические условия формирования информационной культуры у старшеклассников в системе «лицей-вуз»: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Северо-Кавказский государственный технический университет. Ставрополь, 2006.
7. Філіппова Л. Л. Компоненти, функції та складові інформаційної культури майбутніх економістів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2008. № 18. С. 491-495.
8. Казаков И. С. Формирование готовности к саморазвитию информационной культуры у студентов педагогического вуза. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Сочинский государственный ун-т туризма и курортного дела. Сочи, 2006.
9. Баловсяк Н. Інформаційна компетентність фахівця. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2004. № 5. С. 21-28.
10. Рассказов Ф. Д., Митющенко Е. В. Сущность, содержание и компоненты информационной компетенции студента педагогического направления. Современные проблемы науки и образования. 2017. № 5. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=27003> (05.09.2020).

INFORMATION COMPETENCE AS A STRUCTURAL COMPONENT OF ANDRAGOGUE PROFESSIONALIZATION

Banit Olga Vasylyvna

doctor of Pedagogical Sciences, leading researcher of the andragogy department

Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

olgabanit@ukr.net

Abstract. The author identified and analyzed structural components of the information competence of the andragogue at the corporate training center, including cognitive and semantic, operational activity, value-based and motivational, reflexive and evaluative ones. The cognitive and semantic component requires adequate knowledge, i.e. information literacy, which is usually understood as mastering information technology and its competent use to solve certain typical professional tasks. It deals with the processes of information processing on the basis of microcognitive acts, namely, analysis, formalization, comparison, generalization, and synthesis with existing knowledge. The operational activity component is the ability of the andragogue to actively use professionally oriented information technology in their practice and related fields in order to develop systematic professional thinking. The value-based and motivational component involves the entry of the andragogue into the world of corporate values, expanding the range of personal and professional contacts, the formation of the humanistic value of information culture. The reflective and evaluation component enables the andragogue to be critical of the flow of information, control their information activities, analyze the results, and assess both the process and the compliance of the chosen tools and methods with the goals and norms adopted in the corporate environment.

The author defined the information competence of the andragogue at the corporate training center as an integrative and functional personal quality that is based on a dynamic combination of knowledge (information literacy), skills and abilities (information activity) as well as values (information culture) that enables the individual to use the gained experience to effectively solve socially significant professional and everyday tasks.

Key words: information competence; andragogue; corporate training center.

References

- [1] Banit O. V. Professional training of staff in corporate training centers. *Kontseptualni zasady rozvytku osvity doroslykh: svitovyi dosvid, ukraïnski realii i perspektyvy: zbirnyk naukovykh statei*. 2018. P. 508-515. (in Ukrainian)
- [2] Luianova L. B. Training of pedagogical staff to work with adults: theoretical and methodological aspects: monograph. Kyiv: IPOOD NAPN Ukrainy. 2016. (in Ukrainian)
- [3] Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku «Pro zatverdzhennia Zminy № 8 do natsionalnoho klasyfikatora DK 003:2010». 15.02.2019 r. № 259. URL: https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/zminy_8.pdf (04.09.2020). (in Ukrainian)
- [4] Orlova N. S., Mokhova, Yu. L. Introduction of information technologies into the corporate governance system. *Vidkryte osvितnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu*. 2017. № 3. P. 355–365. (in Ukrainian)
- [5] Kohut I. Information competence as a structural component of professional and pedagogical communicative competence of a teacher in the modern educational space. *Osvitlohichnyi dyskurs*. 2018. № 3-4 (22-23). P. 246-258. (in Ukrainian)
- [6] Lantuh N. I. Pedagogical conditions for the formation of information culture in high school students in the system "lyceum-university": Avtoref. dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Severo-Kavkazskiy gosudarstvennyiy tehnikeskyy universitet. Stavropol, 2006. (in Russian)
- [7] Filippova L. L. Components, functions and components of information culture of future economists. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. 2008. № 18. P. 491-495. (in Ukrainian)
- [8] Kazakov I. S. Formation of readiness for self-development of information culture in students of pedagogical university. Avtoref. dis. ... kand. ped. nauk. Sochinskyy gosudarstvennyiy un-t turizma i kurortnogo dela. Sochi, 2006. (in Russian)
- [9] Balovsiak N. Information competence of the specialist. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity*. 2004. № 5. P. 21-28. (in Ukrainian)
- [10] Rasskazov F. D., Mityuschenko E. V. Essence, content and components of information competence of a student of pedagogical direction. *Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya*. 2017. № 5. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=27003> (05.09.2020) (in Russian)